

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om utvidgning av direktiv [xxxx] till att omfatta tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i en medlemsstat (COM(2023) 698 FINAL)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen kommissionens förslag till Europaparlamentet och rådet av den 31 oktober 2023 om ett direktiv om utvidgning av förslaget till direktiv om inrättande av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning till att omfatta tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i en medlemsstat.

Helsingfors 14.12.2023

Social- och hälsovårdsminister Kaisa Juuso

Konsultativ tjänsteman Maija Iles

14.12.2023

**FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV OM
UTVIDGNING AV DIREKTIV [XXXX] TILL ATT OMFATTA
TREDJELANDSMEDBORGARE SOM ÄR LAGLIGEN BOSATTA I EN
MEDLEMSSTAT (COM(2023) 698 FINAL)**

1 Förslagets bakgrund och syfte

Den 6 september 2023 lade kommissionen fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning (COM(2023) 512 final). Den 19 oktober 2023 lämnade statsrådet skrivelsen U 61/2023 rd till riksdagen om förslaget.

EU-intyget om funktionsnedsättning ska vara ett erkänt bevis på funktionsnedsättning överallt i EU och ge rätt till särskilda villkor och positiv särbehandling i offentliga och privata tjänster som transporter, kulturevenemang, museer, idrottsanläggningar och fritidscenter på lika villkor som för det aktuella landets invånare med erkänd funktionsnedsättningsstatus. En person med funktionsnedsättning som har ett EU-parkeringstillstånd utfärdat av hemstaten och som besöker en annan medlemsstat ska ha lika rätt till positiv särbehandling i fråga om parkeringsvillkor och parkeringsplatser.

Den 31 oktober 2023 lade kommissionen fram ett nytt separat förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv (COM(2023) 698 final) i syfte att säkerställa att den ram som fastställs i förslaget till direktiv om EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning också tillämpas på tredjelandsmedborgare med funktionsnedsättning som inte redan omfattas av det direktivet när de reser eller flyttar till en annan medlemsstat för en kort period.

Förslagets syfte är att främja möjligheterna för tredjelandsmedborgare med funktionsnedsättning att utöva sin rätt att flytta eller resa till andra medlemsstater i enlighet med unionslagstiftningen och säkerställa deras effektivare deltagande och inkludering i samhället på lika villkor som unionsmedborgare.

2 Förslagets huvudsakliga innehåll

Det huvudsakliga innehållet i förslaget till direktiv om EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning beskrivs i statsrådets U-skrivelse U 61/2023 rd.

Enligt direktivförslaget (COM(2023) 698 final) ska medlemsstaterna säkerställa att de regler som fastställs i direktivet om EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning tillämpas på tredjelandsmedborgare som inte omfattas av det direktivets tillämpningsområde, som är lagligen bosatta på en medlemsstats territorium, vars funktionsnedsättningsstatus har erkänts av den medlemsstaten och som har rätt att flytta eller resa till andra medlemsstater i enlighet med unionslagstiftningen.

Direktivet ska inte påverka de tillämpliga unionsbestämmelserna om rörlighet inom unionen för tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta på en medlemsstats territorium, utan syftet är att underlätta utövandet av deras rätt att röra sig eller resa när de redan har en sådan rätt till rörlighet.

I direktivförslaget avses med tredjelandsmedborgare varje person som varken är unionsmedborgare i den mening som avses i artikel 20.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) eller familjemedlem till en unionsmedborgare som utövar sin rätt till fri rörlighet i den mening som avses i artiklarna 2.2 och 3.2 i direktiv 2004/38/EG, och som är lagligen bosatt inom en medlemsstats territorium och har rätt att flytta eller resa till andra medlemsstater i enlighet med unionslagstiftningen.

3 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprinciperna

Den rättsliga grunden för direktivförslaget är artikel 79.2 b i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (gemensam invandringspolitik, fastställande av rättigheterna för tredjelandsmedborgare som vistas lagligen i en medlemsstat).

I enlighet med EU:s fördrag tillämpas direktivet inte på Danmark, och Danmark deltar inte i antagandet av direktivet. Irland får om det önskar delta i antagandet och tillämpningen av direktivet.

Europaparlamentet och rådet antar rättsakten i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Rådet fattar beslut i frågan med kvalificerad majoritet.

Enligt statsrådets preliminära bedömning kan direktivförslagets rättsliga grund anses vara lämplig.

I fråga om subsidiaritetsprincipen anser kommissionen att de problem som man genom direktivet vill ingripa i har en gränsöverskridande dimension och inte kan lösas av medlemsstaterna på egen hand, utan att målen på grund av åtgärdens omfattning och verkningar bättre kan uppnås på EU-nivå. Det krävs därför åtgärder på EU-nivå.

När det gäller proportionalitetsprincipen anser kommissionen att förslagets form och innehåll inte går utöver vad som är nödvändigt och proportionerligt för att uppnå dess olika sammanlänkade mål.

Enligt statsrådets preliminära bedömning är förslaget förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

4 Förslagets konsekvenser

4.1 Kommissionens konsekvensbedömning

Kommissionen har inte gjort någon ytterligare konsekvensbedömning av detta förslag. Det beror på att man i den konsekvensbedömning som åtföljer förslaget till direktiv om inrättande av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning (COM(2023) 512 final) bedömde situationen för alla personer med funktionsnedsättning i EU som reser under korta perioder till andra medlemsstater, inbegripet tredjelandsmedborgare. Analysen och resultaten av den konsekvensbedömning som åtföljer det

förslaget är därför tillämpliga och är också relevanta för det aktuella förslaget. Dessa konsekvenser behandlas närmare i U-skrivelsen U 61/2023 rd.

4.2 Konsekvenser för lagstiftningen i Finland

Förslaget bedöms inte ha några andra konsekvenser för den nationella lagstiftningen än de konsekvenser som i U-skrivelsen U 61/2023 rd bedöms uppstå till följd av direktivförslaget om inrättande av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning. Parkeringstillstånd för rörelsehindrade och intyg om funktionsnedsättning kan också för närvarande utfärdas oavsett nationalitet när villkoren är uppfyllda. Enligt direktivförslaget är det här dock inte fallet i alla EU-länder.

4.3 Ekonomiska konsekvenser

För närvarande beviljas alla personer med funktionsnedsättning oavsett nationalitet i Finland såväl intyg om funktionsnedsättning som parkeringstillstånd när villkoren för beviljandet är uppfyllda. Ur detta perspektiv medför inte förslaget om en utvidgning av tillämpningsområdet i sig några ytterligare kostnader jämfört med nuläget. Det är ändå möjligt att fler tredjelandsmedborgare med funktionsnedsättning som bor i Finland ansöker om intyget då användningen utvidgas till alla EU:s medlemsstater.

I enlighet med direktivförslaget om EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning kan aktörerna även i fortsättningen själva bestämma vilken särbehandling de erbjuder för personer med funktionsnedsättning. För tjänsteleverantörerna kan det uppstå extra kostnader till följd av att antalet mottagare av den positiva särbehandling eller de särskilda villkor de erbjuder personer med funktionsnedsättning utvidgas till tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta på en medlemsstats territorium och har ett intyg eller ett parkeringstillstånd som utfärdats av en annan medlemsstat.

Syftet med EU-intyget och parkeringstillståndet är att underlätta rörligheten för personer med funktionsnedsättning. Aktörer som erbjuder positiv särbehandling eller särskilda villkor kan få mer synlighet och fler kunder när intyget införs.

Direktivförslaget om utvidgning av förslaget till direktiv om inrättande av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning till att omfatta tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i en medlemsstat bedöms medföra små kostnader för de offentliga finanserna (utfärdande) och för tjänsteleverantörerna (positiv särbehandling och särskilda villkor som erbjuds). De kostnader som förslaget orsakar täcks inom budgetramen.

Enligt kommissionen har förslaget inga ytterligare konsekvenser för unionens budget.

5 Förslagets förhållande till grundlagen och till de grundläggande och mänskliga rättigheterna

Kommissionen bedömer att förslaget har positiv social inverkan och mycket positiv inverkan när det gäller att säkerställa grundläggande rättigheter inom EU (särskilt gäller det integrationen av personer med funktionsnedsättning och underlättande av möjligheterna för tredjelandsmedborgare med funktionsnedsättning att resa eller flytta till andra medlemsstater i enlighet med unionslagstiftningen).

Förslaget främjar de grundlagsenliga fri- och rättigheterna för personer med funktionsnedsättning. Enligt 6 § i grundlagen är alla lika inför lagen. Ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

Förslaget främjar också de mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättning. Jämlikhet är en genomgripande princip i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Enligt artikel 18 i konventionen ska personer med funktionsnedsättning ha möjlighet till fri rörlighet. Den fria rörligheten ska säkerställas genom att man underlättar deras möjligheter att röra sig på det sätt de vill och när de vill och ordnar rimlig hjälp och rimligt stöd för detta.

Enligt artikel 30 i konventionen har personer med funktionsnedsättning rätt att på samma villkor som andra delta i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott. I enlighet med den artikeln är det väsentligt att säkerställa att lokaler och tjänster är tillgängliga och att alla kan delta på lika villkor.

6 Ålands behörighet

I 18 och 27 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) finns bestämmelser om fördelningen av behörighet mellan riket och landskapet Åland. I genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning fördelas ansvaret enligt det som anges om behörighetsfördelningen i självstyrelselagen. Landskapet svarar för genomförandet av Europeiska unionens rättsakter till den del ärendet hör till landskapets behörighet enligt självstyrelselagen.

Ålands behörighet i fråga om förslaget till direktiv om intyget om funktionsnedsättning och parkeringstillståndet beskrivs närmare i U-skrivelsen U 61/2023 rd om förslaget.

Ärendet kräver ytterligare utredning i samverkan med landskapet Åland.

7 Behandlingen av förslaget i Europeiska unionen

Behandlingen av direktivförslaget inleddes i rådets arbetsgrupp för sociala frågor med en föredragning den 9 november 2023. Rådets ordförandeland Spanien strävar efter att rådet ska nå en allmän riktlinje i ärendet under den pågående ordförandeperioden före utgången av 2023.

Behandlingen av förslaget i Europaparlamentet har ännu inte inletts.

En allmän riktlinje om förslaget till direktiv om EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning nåddes i rådet för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 27 november 2023. I Europaparlamentet ansvarar utskottet för sysselsättning och sociala frågor (EMPL) för behandlingen av ärendet.

8 Den nationella behandlingen av förslaget

Social- och hälsovårdsministeriet samordnade beredningen av U-skrivelsen. Inrikesministeriet, kommunikationsministeriet och Transport- och kommunikationsverket deltog i beredningen. Handikappforum rf hördes i samband med beredningen.

U-skrivelsen behandlades i sektionen för sociala frågor och transportsektionen i ett skriftligt förfarande den 28 november 2023.

9 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådets ståndpunkt till direktivförslaget om EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning fastställs i U-skrivelsen U 61/2023 rd. Statsrådet understöder initiativet och anser att det främjar den fria rörligheten för personer med funktionsnedsättning.

Statsrådet anser att åtgärder på EU-nivå är viktiga för att främja genomförandet av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Finlands funktionsrättspolitik grundar sig på de grundläggande och mänskliga rättigheterna och tryggheten av dessa. I enlighet med grundlagen och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är hörnstenarna i funktionsrättspolitiken jämlikhet och icke-diskriminering, delaktighet i samhället och beslutsfattandet, självbestämmanderätt, tillgänglighet, rätt att leva ett självständigt liv samt service och stöd enligt individuella behov.

Statsrådet understöder en utvidgning av tillämpningsområdet för förslaget till direktiv om EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning i enlighet med det aktuella förslaget till att omfatta tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta på en medlemsstats territorium. Förslaget stärker likabehandlingen av tredjelandsmedborgare med funktionsnedsättning och deras möjligheter att utöva sin rätt till fri rörlighet.